

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 24

15. lipnja 2006.

cijena 80 Ft

Foto: Timea Horvat

Hrvatski dani u Bizonji

Komentar

Ljetovanje i kupovina nekretnina u Hrvatskoj

Po suvremenoj autocesti brzo i sigurno možemo stići i u najudaljenije krajeve Hrvatske, na plavi Jadran ili u čudesni kraj Plitvičkih jezera, gdje vam osim prirodnih ljepota vodopada osvježanje nude i prozelenjeli grabici. Ovih je dana promet živnuo te svatko žuri i juri na Jadran, bez obzira pada li ili ne pada kiša, grije li ili ne grije sunce, ipak, putuje se. Naime, sezona je već otpočela, a zasigurno i cijene su prihvatljive. Na autoputu ponajviše zateći ćete aute sa slovenskom registracijom. Očito građanima Slovenije hrvatsko more više nije skupo, a prema neslužbenim podacima, ove godine i građani naše zemlje željni doličnog odmora, u većem broju kane provesti dane na Jadranskom moru. Njihov broj, prema neslužbenim podacima, možda će se popeti i na milijun turista, što je znatno više nego lani, kada smo sa Česima dijelili treće i četvrto mjesto glede broja noćenja. I vlasnici mađarskih nekretnina svoje apartmane izdaju turistima, pa oni, njihova rodbina i prijatelji ljetuju u njima. Mjesne turističke agencije pak uzimaju u obzir sve moguće apartmane i sobe te ih putem oglasa na Internetu uvelike izdaju, usporedno s time održavaju dugogodišnju suradnju s turističkim agencijama u Mađarskoj. Naravno, nije svejedno u kojem terminu si želimo osigurati smještaj. U glavnoj sezoni, to jest u srpnju i kolovozu apartmani su najskuplji, međutim, u predsezoni ili postsezoni, tj. od svibnja do kraja lipnja, odnosno u rujnu – kada se još može kupati u moru – i listopadu, sve ćemo dobiti znatno jeftinije. Međutim, nije svejedno gdje se nalazi i sam apartman. Pokraj obale znatno je skuplji, a na nešto udaljenijem mjestu, gdje nema nikakve buke, ponude su još prihvatljivije, tj. jeftinije. Jednodnevni smještaj u apartmanu kreće od 25 do 55 eura, premda ima i znatno skupljih. No, građani naše zemlje kupuju i nekretnine, čije su prodajne cijene znatno porasle. Primjerice u Medulinu, gdje je dosada 30-ak mađarskih građana kupilo nekretnine, pa skroz prema jugu na obali Jadrana, prema neslužbenim podacima, njihov je broj porastao na 40 tisuća. Prema prognozi, broj vlasnika uskoro se može dosegnuti 70 tisuća! No, prije svega dobro je biti informiranim, naime, ako pri tome u Hrvatskoj utemeljite neku tvrtku, tada od kupnje nekretnine možete tražiti povratak PDV-a (ÁFA). Glede kupovine nekretnina valja navesti da pri sklapanju ugovora o kupnji, posao trebamo povjeriti nekomu hrvatskom odvjetniku. Da bismo pak dobili odluku u preuzimanju nekretnine u svoje vlasništvo, o tomu trebamo podnijeti zahtjev Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Hrvatske. Čitava procedura može potrajati 2-3 godine. Svu potrebnu dokumentaciju pak trebamo ovjeriti kod javnog bilježnika da bi se mogla provesti registracija (upis) u zemljišne knjige. Prije kupnje nekretnine informirajmo se i kod posrednika nekretnina u Mađarskoj, premda za to ima mogućnosti i u Hrvatskoj. O kupovnoj cijeni dalo bi se navesti da cijena apartmana u stambenim zgradama iznosi desetak milijuna forinti. Dakako, samo se po sebi razumije da su cijene znatno više kada je riječ o vilama, gdje četvorni metar stoji čak 2.600 eura. Kada nekretnina prijeđe u vaše vlasništvo, valja podnijeti zahtjev o kategorizaciji apartmana. Taj je tijek sasvim nov, tj. nedavno je pokrenut. Naime, kategorizacija nam ubuduće može pružiti jamstvo (garanciju) prigodom izdavanja sobe u zakup. *Đuro Franković*

„Glasnikov tjedan“

I dok se hrvatska nogometna vrsta na Svjetskom prvenstvu u nogometu ovih dana bori za što bolji plasman, Hrvatska i Mađarska sve više razmišljaju kako doći do domaćinstva i organizacije Europskog prvenstva u nogometu 2012. godine. Tako i hrvatski premijer nedavno izjavljuje kako je potrebno samo pokloniti povjerenje zemljama kandidatima, Hrvatskoj i Mađarskoj, a one će pokazati što sve mogu učiniti.

U Bizonji je održana trodnevna kulturno-folklorno-kulinarska i ina manifestacija „Hrvatski dani u Bizonji“ koja je okupila i staro i mlado sela u kojem žive gradišćanski Hrvati i u čijoj će se neposrednoj okolini u najbližoj budućnosti graditi najveća kockarnica u Europi. Što će to donijeti Bizonji i kakvi će biti bizonjski Hrvatski dani za dvadesetak godina, moći ćemo tada čitati na stranicama našega tjednika. Zasada je sigurno kako su se Bizonjci pokazali kao dobri organizatori, a da je priredba uspjela, saznat ćete i iz iscrpnog pera naše novinarkice Timee Horvat koja je, unatoč „silnoj godini“, tri dana provela u kišovitoj Bizonji.

Jedna agencijska vijest ovih je tjedana privukla našu pozornost. Jedanaest hrvatskih intelektualaca u Vojvodini, osnivači Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“ optužilo je krovno tijelo Hrvata u Srbiji da ugrožava autonomiju tjednika „Hrvatska riječ“, jedinoga tjednog tiska na hrvatskom jeziku u Vojvodini. Po njima „Hrvatska riječ“ već duže vrijeme objavljuje selektivne i pristrane informacije, pa više sličí „glasilu neke

interesne skupine negoli zrcali javnost“. Neovisnost medija jedan je od preduvjeta slobode misli, slobode tiska. Manjina koja ima samo jedan medij (jedan tjednik na svom jeziku, kao što to imaju i Hrvati u Vojvodini) ima zapravo medij koji bi trebao biti javan u najširem smislu te riječi i ispunjavati ulogu koju imaju javni mediji financirani iz državnih proračuna i iz davanja poreznih obveznika. Jedanaest hrvatskih intelektualaca u Vojvodini izjavljuju kako je sadašnjom politikom dovedena u pitanje i ugrožena autonomija „Hrvatske riječi“.

Kraj školske godine u školama, bar što se tiče hrvatskoga jezika, obilježavaju natjecanja koja se u organizaciji Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a organiziraju već niz godina pod zajedničkim nazivom Croatiada. Tako je u prvoj polovici lipnja održano natjecanje učenika dvojezičnih škola i škola s predmetnom nastavom u kazivanju proze i poezije, potom natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa za učenike od 5. do 8. razreda, te su dodijeljene nagrade za likovna ostvarenja. Uvijek, svake godine, iz tjedna u tjedan nanovo me iznenađuje broj (ne)poslatih dječjih radova na našu trinaestu „Malu stranicu“. Trudimo se objaviti svaki poslani dječji uradak napisan na materinskom jeziku. Baš svaki, jer je on za nas pravo otkriće. Krećemo se nevjerojatno sporim koracima naprijed prema pisanom tekstu i malim čitateljima, katkad i uspjevamo u tome, pa usprkos svim nedaćama, mislim kako smo na dobrom putu. *Branka Pavić Blažetin*

**Grb sela
Santova**

Santovo

Blagoslovljene moći triju svetaca i jednog blaženika u župnoj crkvi Posvećeni seoski grb i zastava

Nesvakidašnja svečanost održana je u utorak, 30. svibnja, u santovačkoj župi kada su u okviru misnoga slavlja, koje je koncelebrirao nadbiskup kalačko-kečkemetski dr. Balázs Bábel, u župnoj crkvi postavljene i blagoslovljene moći triju svetaca i jednog blaženika. Na misi je mnoštvo vjernika ispunilo župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije, a slavlju je nazočilo desetak župnika okolnih naselja i uzvanika, među njima i veleposlanik, nadvojvoda György Habsburg, unuk Karla IV., te predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić. Među uzvanicima bili su i zastupnici seoske, te mjesnih manjinskih samouprava i vjerskih zajednica.

Prije svega riječ je o moćima blaženoga Karla IV. (1916. – 1918.), posljednjeg austrijskog cara i ugarsko-hrvatskoga kralja, kojega je 3. listopada 2004. papa Ivan Pavao II. proglasio blaženikom zbog njegovih mirovnih nastojanja tijekom Prvoga svjetskog rata. Kako reče župnik Imre Polyák, moći posljednjeg ugarsko-hrvatskog kralja santovačkoj župi, kao dvonacionalnome hrvatsko-mađarskom naselju, poklonio je postulator Lorenzo von Habsburg uz posredovanje dr. Otta von Habsburga, sina Karla IV., dugogodišnjeg zastupnika u Europskom parlamentu. Posvećena je i slika s likom kralja Karla IV., koju je izradio čavoljski župnik Gabor Muka. Postavljene su i moći svetoga Stjepana kralja, koje je župi poklonio János Szabó, župnik iz Balatonalmádjia.

Moći sestre Faustine Kowalske, koja danas pripada skupini najomiljenijih i najpoznatijih katoličkih svetaca, u crkvi su postavljene još 1998. godine, a sada je posvećena i postavljena

slika njezine vizije Milosrdnog Isusa. Preko nje Isus prenosi svijetu poruku Božje milosti i pokazuje uzor kršćanske savršenosti. Papa Ivan Pavao II. 1993. proglasio ju je blaženom, a 2000. svetom.

Brat Albert bio je ocem, skrbnikom i bratom najsiromašnijih, te skrbio za nezbrinute. Papa Ivan Pavao II. 1983. proglasio ga je blaženim, a šest godina poslije, 1989., Crkva ga je primila u red svetaca.

Nakon posvećenja spomenutih moći, posvećeni je seoski grb s likom uznesene Blažene Djevice Marije, i zastava sela Santova, koje je na posljednjoj sjednici santovačke samouprave prihvatilo seosko vijeće.

Nadbiskup kalačko-kečkemetski dr. Balázs Bábel u svojoj prigodnoj propovijedi uz ostalo je naglasio kako su moći od iznimnog značenja ne samo za srednjovjekovnog već i za današnjeg čovjeka, jer one nas podsjećaju na svece koji svojim primjernim životom i radom trebaju biti uzorom. Razlika između junaka pojedinih naroda i svetaca leži upravo u tome što sveci nadilaze narode, nadilaze nacionalne okvire – kazao je nadbiskup. Istaknuvši mirotvorna nastojanja Karla IV., posljednjeg austrijskog cara, i ugarsko-hrvatskoga kralja, nadbiskup Bábel naglasio je: Mir je najveći dar Božji.

Po završetku misnoga slavlja okupljenima se obratio i dr. György Habsburg, koji je u ime obitelji zahvalio na lijepoj svečanosti, a zatim je povjereni veleposlanik za vatikanske poslove pri Ministarstvu vanjskih poslova Márk Érszegi održao kratko predavanje o životu Karla IV.

Tekst i slike: S. Balatinac

Santovo

Grb, pečat i zastava naselja

Na sjednici mjesne samouprave održanoj u petak, 26. svibnja, odlukom Zastupničkog vijeća donesena je odluka o osnivanju seoskoga grba i zastave, kao povijesnim simbolima naselja i santovačke samouprave, te o njihovoj uporabi.

Uzimajući u obzir najstarije sačuvane simbole, pečat santovačke župe iz 1715. i 1840., koji je ujedno bio i pečat sela Santova (Szántova helység), na stojećemu trokutastom štitu, u plavom polju lebdi lik Blažene Djevice Marije u zlatnožutom plaštu s postavom i cipelama grimizne boje. Prikazano je Uznesenje Blažene Djevice Marije. Pokraj nje na heraldičkoj desnoj strani smješten je latinski, a na lijevoj strani pravoslavni križ. Štit je okrunjen krunom ukrašenom dragim kamenjem. Kako smo spomenuli, motiv je uzet s najstarijeg pečata santovačke župe iz 1715. godine, iz vremena kada u selu obitavaju isključivo šokački Hrvati, koji su nastanili za vrijeme Turaka opustošeno mjesto, a prikazuje Uznesenje Blažene Djevice Marije. Marijin lik ujedno je poveznica višenacionalne zajednice Hrvata, Mađara i Srba. Naime, župna crkva katoličkih Hrvata i Mađara posvećena je Uznesenju Blažene Djevice Marije, a pravoslavni Srba njezinu rođenju. Njezino štovanje kao kraljice naroda simbolizira kruna smještena na vrhu štita, a čvrsto je uvjerenje da ono može jačati osjećaj pripadnosti seoskoj zajednici. Za ovu prigodu izrađeni su i prihvaćeni još svečani okrugli pečat, s grbom u sredini i natpisom Santovo (Hercegszántó) 1715-2006, te seoska zastava s grbom, koja je sastavljena od spomenutih boja. Svečana posveta seoskoga grba i zastave upriličena je povodom postavljanja i blagoslivljanja moći blaženoga Karla IV., posljednjega austro-ugarsko-hrvatskog kralja i triju svetaca u okviru svečanoga misnoga slavlja koje je u župnoj crkvi 30. svibnja služio dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečkemetski.

S. B.

UGROŽENA AUTONOMIJA „HRVATSKE RIJEČI“ – Jedanaest hrvatskih intelektualaca u Vojvodini, osnivači Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“ iz Subotice, optužilo je krovno tijelo Hrvata u Srbiji da ugrožava autonomiju najznačajnije medijske institucije hrvatske zajednice u Srbiji. U otvorenom pismu Hrvatskom nacionalnom vijeću oni su naveli da jedini tjednik na hrvatskom jeziku u Srbiji – „Hrvatska riječ“ već duže vrijeme objavljuje selektivne i pristrane informacije, tako da „više sličí glasilo neke interesne skupine negoli je zrcalo javnosti“. Do profesionalnog urušavanja Ustanove, kako se navodi u pismu, dovele su neke nedavne odluke Izvršnog odbora HNV-a kojima je „grubo prekršen niz statutarne odredbe Hrvatske riječi i ozbiljno dovedena u pitanje njena autonomija“. Bivši osnivači ukazuju i na primjere sukoba interesa, i to potkrepljuju činjenicom da je direktor i urednik „Hrvatske riječi“ istodobno u HNV-u i član Izvršnog odbora u kojem je zadužen za informiranje. „Zahvaljujući razvoju demokracije u Srbiji danas je nemoguće da Aleksandar Tijanić bude istodobno ravnatelj Radio-televizije Srbije i ministar za informiranje u Vladi, ali je, na žalost, analogna situacija još uvijek moguća u hrvatskoj manjinskoj zajednici“, navodi se u pismu. Ukazujući na podatak da pet od šest knjiga koje će „Hrvatska riječ“ tiskati u ovoj godini pripadaju autorima koji su u vodstvu zajednice. Bivši osnivači ustvrđuju da ta ustanova nije utemeljena „radi tiskanja djela članova i dužnosnika HNV-a“. Otvoreno pismo potpisali su publicist Tomislav Žigmanov, bivši predsjednik HNV-a Josip Ivanović, Kalman Kuntić, Stipan Stipičić, bivši predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Bela Tonković, povjesničar Slaven Bačić, Milan Ercegovac, Marija Lovrić, Slavica Pejić, Mato Groznica i Svetislav Milanković. Ustanovu i tjednik „Hrvatska riječ“ osnovala je Skupština Vojvodine 2002. godine, a potom je 2004. godine prenijela svoja osnivačka prava na manjinska nacionalna vijeća, pa je osnivač postao HNV. (JS)

BARČA – Športaši triatlonskoga kluba u Barči sudjelovali su na 2. Međunarodnoj uličnoj trci – „Virovitica, 1234 ... Doživjeti stotu“. Trčalo se kružno u 15 kategorija ulicama grada po 300, 617, 1234, 3235 i 5420 metara. Među mnogo dobrih trkača izdvojamo: Petru Palušku (u kategoriji djevojčica rođenih poslije 2000. godine, 300 metara, osvojila je 1. mjesto), Šaru Nađ (u kategoriji djevojčica rođenih poslije 1998. postigla je 3. mjesto), Ferencu Kemenja (u kategoriji dječaka rođenih poslije 1996. pripalo mu je 2. mjesto). Čestitamo im, jednako kao i njihovim trenerima: Meliti Popović i njezinom suprugu Čabi Paluški.

Ravnatelj Croatice Čaba Horvath u posjetu Zagrebu Hrvatska država pomoći će Internetski radio Croatia

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvoja supotpisnik je Sporazuma o implementiranju regionalnih programa namijenjenih razvoju informacijskoga društva, koji je potpisan u siječnju 2006. u Budimpešti prilikom zajedničkog sastanka dviju vlada.

Osnovom toga Sporazuma resorno mađarsko ministarstvo predložilo je da oba ministarstva potpomognu rad Radija Croatice i u tom je smislu uputilo poziv nadležnom hrvatskom ministarstvu.

Hrvatska državna samouprava u Mađarskoj i Non profitno poduzeće za izdavačku i informativnu djelatnost Croatia KHT. U 2005. pokrenuli su projekt i utemeljili Internetski radio Croatia u Mađarskoj uz pomoć mađarskih vlasti. Ured za nacionalne i etničke manjine pomogao je djelatnost Radija Croatia u 2006. godini sa šest milijuna forinti. Danas Internetski radio Croatia radi na novom projektu temeljem Sporazuma o implemetiranju regionalnih programa namijenjenih razvoju informacijskog društva. Radi se o implemetiranju radijskih emisija mađarske nacioanalne manjine u Hrvatskoj u programe Internetskog radija Croatia koji bi se ostvarivali potporom dviju valda, mađarske i hrvatske. Mađarsko resorno ministarstvo daje punu potporu tom projektu, i osiguralo je za 2006. g. svoj dio financijskih sredstava za njegovo djelovanje. Trenutno se vode pregovori da isto osigura i nadležno ministarstvo u Republici Hrvatskoj.

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvoja i njegova Uprava telekomunikacija i pošte uspostavili su dodatne informativne veze s nadležnim mađarskim ministarstvom (Ministarstvom informiranja). te je za 31. svibnja dogovoren sastanak predsjednika Hrvatske državne samouprave dr. Mije Karagić i ravnatelja Croatice Čabe Horvatha.

Ministarstvo je prihvatilo inicijativu te pozvalo Ministarstvo vanjskih poslova i

europskih integracija, Upravu za manjine, iseljeništvu i useljeništvu da sudjeluju na zajedničkom sastanku

Sastanak je održan 31. svibnja 2006. u Upravi za telekomunikacije MMTPR, a sudjelovali su mu: Čaba Horvath, potpredsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, Andrija Pavleković, glavni urednik Internetskog radija Croatia, dr. Jasmina Kovačević-Čavlović, opunomoćena ministrica, načelnica Odjela za hrvatske manjine, MVPIEI, Maja Steović, treći tajnik u Odjelu, MVPIEI, Miho Pitarević, viši savjetnik u Upravi, MMTPR. Gosp. Pitarević predstavio je potpisani Memorandum o razumijevanju i njegove dosege u djelovanju nacionalnih manjina, te suradnju s IHM. Gosp. Horvath predstavio je projekt Croatia i posebno hrvatski Internetski radio, te oblike suradnje s IHM i s Demokratskim savezom Mađara u Hrvatskoj. Gđa Kovačević-Čavlović istaknula je nužnost kanaliziranja svih potreba i zahtjeva hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj kroz MVPIEI i Upravu za manjine, kao jedini kanal komuniciranja. Jednako tako pozvala je hrvatsku nacionalnu manjinu da pismeno iskaže svoje potrebe, odnosno ukaže na uvjetovanost davanja pomoći mađarskog ministarstva usporednom pomoći hrvatske strane. Po gosp. Horvathu, kada Hrvatska pismeno iskaže i potvrdi spremnost da će i ona pomagati spomenuti radio, nadležno mađarsko ministarstvo će doznačiti 15.000 eura (odnosno oko 120.000 kuna za 2006. g.) Hrvatskoj državnoj samoupravi, odnosno Croatiaci. Gđa Kovačević-Čavlović predložila je da se obvezatno iskoristi Sastanak Mješovitoga međuvladina odbora koji će se održati 16. lipnja kao mjesto potpore i ovjere zahtjeva hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Predloženo je da se u tome smislu sroči tekst koji bi se predložio kao preporuka sa sastanka. *bpb*

CROATIADA 2006

Natjecanje u kazivanju proze i poezije

Žolt Čerdi

Marko Rus

Na temelju godišnjega radnog plana Odbora za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave, 1. lipnja s početkom u 10 sati, u HOŠIG-ovoj knjižnici priređena je tradicionalna Croatiada, natjecanje učenika dvojezičnih škola i gimnazija te škola s predmetnom nastavom.

Učenike, koji su se i ove godine u lijepom broju odazvali, te njihove nastavnike i predsjednika HDS-a dr. Miju Karagića pozdravila je Marija Petrič, ravnateljica i ujedno predsjednica Odbora za odgoj i obrazovanje, koja je predstavila i članove ocjenjivačkog suda: profesoricu i pjesnikinju Jolanku Tišler iz Serdahela te novinara i pjesnika Marka Dekića iz Budimpešte.

Ovoga puta učenicima nisu podijeljeni uobičajeni redni brojevi, nego su oni slijedili jedni za drugima, prema kategorijama 1.-4. i 5.-8. razreda dvojezičnih škola iz Budimpešte, Pečuha i Santova (19-ero), te u kategoriji 1.-4. i 5.-8. razreda učenici škola s predmetnom nastavom: iz Kerestura, Martinaca, Serdahela, Sumartona, Šeljina, Tukulje i Unde (27-ero), te pečuške i budimpeštanske gimnazije iz (8-ero).

Petra Matola

Jolanka Tišler i Evelin Vogel

Nakon natjecanja profesorica J. Tišler ocijenila je recitiranje svih sudionika, koji su s pomoću svojih nastavnika, i ovaj put došli spremni, te uljepšali svečanost materinske riječi. Dakako, ni ocjenjivačkome sudu nije bilo lako pri izboru najboljih recitatora koji su se natjecali za prvo, drugo i treće mjesto. Predsjednica suda predložila je da se ta akcija, iduće godine organizira tijekom dva dana, naime, tada bi bilo vremena da se pridošli učenici bolje upoznaju s HOŠIG-om i glavnim gradom. Izrazila je i žaljenje što ocjenjivački sud, osim prve tri, nije imao mogućnosti dodijeliti posebne nagrade.

Nagrade po kategorijama:

- I. – boravak tjedan dana na otoku Pagu
- II. – bonovi u vrijednosti pet tisuća forinti za kupnju knjiga
- III. – tri tisuće forinti.

U kategoriji 1.-4. r.:

- I. mjesto: sedam tisuća forinti
- II. mjesto: pet tisuća forinti
- III. mjesto: tri tisuće forinti.

Osim toga svakom je sudioniku uručena Spomenica te zbirka pjesama i proze Branka Filakovića „Zatajiti korijene tuge i duge”.

Natjecatelji

Santovački učenici

Pečuški učenici

U kategoriji 1.-4. r. dvojezičnih škola I. mjesto pripalo je *Nikoli Veghu* (2. r., Pečuh), II. *Orsolji Lenhar* (1. r., Budimpešta), a III. *Zvonimiru Balatincu* (4. r., Santovo).

U kategoriji 5.-8. r. dvojezičnih škola: I. mjesto osvojio je *Marko Rus* (6. r., Budimpešta), II. *Alisa Iljazović* (8. r., Pečuh), III. *Nikoleta Mešter* (7. r., Santovo).

Kod škola s predmetnom nastavom u kategoriji 1.-4. razreda I. mjesto je pripalo *Balintu Žiguliću* (4. r., Sumarton), II. *Žoltu Čerdiju* (4. r., Martinci), III. *Patriciji Pinterić* (3. r., Serdahel).

U kategoriji 5.-8. razreda I. mjesto je dobio *Tomica Kočiš* (Serdahel), II. *Marin Gerzić* (8. r., Šeljin), III. *Barbara Fenyősi* (5. r., Martinci).

Najbolji našim gimnazijalci bili su: I. mjesto *Petra Matola* (11/a r., Budimpešta), II. *Evelin Vogel* (Budimpešta), III. *Julian Bende* (10/a r., Pečuh).

I ovim putem svima podjednako čestitamo na sudjelovanju, a posebno pobjednicima.

Ovogodišnju Croatiadu novčano su potpomogli Hrvatska državna samouprava i Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Tekst: M. D. Foto: Stipan Balatinac

Školski hrvatski programi

Bizonjska, znanmda najveća, hrvatska manifestacija svenek se začme cjelodnevnom hrvatskim programom za najmladje. 26. majuša, petak, je bio i ovput kot uvod trodnevne priredbe uprav u školi. Za ovu priliku su bizonjski školari pozvali i goste iz najbližnjega hrvatskoga naselja u Ugarskoj, iz Kemlje. Tako su jur skoro pedesetimi u pratnji hrvatskih učiteljic dospili na hrvatsku mašu, potom pak bili nazoči na svetačnom otvaranju u školi, ku pelja direktorica Elza Hidasi. U okviru hrvatskoga naticanja šest grup je na šest štacija dokazalo koliko zna iz hrvatske gramatike, kako dobro barata plajbasom, koliko more hrvatski tekst razumiti ter u koj mjeri je šikano pri različiti zadaća. Grupe su nosile hrvatska imena kot Bizonjski bečari, Drivene pume, a svi diozimatelji su bili nagradjeni. U daljnem programu su se zabavljali još pri kvizu „Budi i ti milijoner“ po uzoru ugarskoga tv naticanja ter nij mogla faliti ni popularna pjevačka predstava karaoke. Na kraju su si bizonjski i kemljanski školari skupa naučili staru, ali jako poznatu Magazinovu pjesmu *Put putujem*. Kako je rekla Klaudija Šmatović, učiteljica hrvatskoga jezika u bizonjskoj školi, a ujedno i glavna organizatorica cijeloga hrvatskoga zgoditka, naticatelji su se jako dobro čutili, a njevu volju nij mogla pokvariti ni zlonamjerna godina, ka je jedva dočekala da se završavu djelaonice pod vedrim nebom.

-Tiho-

Bizonjska dica pod krilom Umjetničke škole se uču tancati. Na kipicu grupa Hip-hop

Reprezentativno i maratonsko otpodne hrvatske kulture

Županijski zastupnik Sándor Széles (sprava) je ovput predao županijsku zastavu bizonjskomu poglavaru Matiji Šmatoviću

Umočki tamburaši ki su pod peljanjem Janoša Sallmera ugodno zagrijali brojnu publiku. Zatim su diozimatelji mogli pogledati kratki film o gostovanju jačka-rov u Zagrebu ter kod prijateljev u Šenkovcu. Što su pak najmanji pokazali na pozornici, to je bila prava senzacija. U bijelu narodnu nošnju obličena dica iz čuvar-

Med folklorashi Lastavice su i Bizonjci kot i Bizonjke

Drugi dan bizonjskoga hrvatskoga festivala, jur od truda jedva su skupasabrani svirači zato su guslajuć prošli krez selo da pozivaju stanovnike najsjevernijega hrvatskoga kuta na otpodnevni kulturni program. No, nagli škuri oblaki, a i gusta godina su je hitro domom tiralali. Otpodne uprav za vrime povorke folklorashev, od škole do kulturnoga doma, je i sunce vanzašlo u pratnji orkansko- g vjetra. Pod krovom kulturnoga doma su međjutim svi jur sigurno uočišće našli. Maratonski, ali jako reprezentativni kulturni program se je začeo ugarskom himnom, a priredbu je moderirala peljačica doma Tilda Kőrösi. Mjesni zbor *Jorgovan*, koji se je nedavno vratio iz hrvatskoga gostovanja, je otpjevao gradišćanske jačke još pred pozdravnimi riči poglavara Matije Šmatovića. Osnovnoškolari su sastavili šareni program od hrvatskoga skeča sve do hrvatskoga jačenja u zboru ter i s atraktivnimi, modernimi tanci. Bizonjci su, kot i svenek, i goste pozvali na Hrvatske dane, a to su bili ovput

nice su predstavila dičji igrokaz, tanac i jačila su, a s njimi skupa pak i cijela publika. Bizonjski tamburaši su igrali pred samim prozrim djelom. Naime, ova svetačnost je bila prilika da zastupnik županijske skupščine, a ujedno i načelnik sela Kanova (Máriakálnok) Sándor Széles preda bizonjskomu prvaku županijsku zastavu ter županijsko fotozdanje o naselji. Na kraju programa nastupilo je međunarodno folklorno društvo Lastavica, ko je na dobrom glasu u ovom naselju i zato jer, uz člane iz Slovačke, Austrije, i iz Bizonje djeluju mnogi mladi u ovom ansamblu, pod dirigiranjem Milorada Samardžije. Smoki, ki je nedavno napravio i snimio film o vinski običaji Gradišćanskih Hrvatov, ovput je obećao i Bizonjcem da će omogućiti predstavljanje toga DVD-a i u dotičnom selu. Od večera u restoranu, u susjedstvu kulturnoga doma, petroviska Pinkica je zakurila gostom sve do rane zore, što smo i potribovali, kad je vani nemilosrdno pršilo.

-Tiho-

Kulinarstvo s televizijom Paprika

Kuhari TV Paprike (sliva) Tamás Jenei i Róbert Bede u konzultaciji s pobjednikom naticanja

Zadnji dan hrvatske priredbe u Bizonji je zopet došao s godinom. Paraple, gumijove škornje, kapice i jakne su nastale narodne nošnje te nedilje. Uprav nek godina bi bila morala ostati daleko od te krajine. Suprot toga glavni liki ugarske TV Paprike, simpatični kuhari Tamás Jenei ter Róbert Bede su jur od ranoga jutra djelali pod šatorom polag crikve, a i druge grupe su hrabрили na kuhanje. Čuda većimi bi bili došli kad bi bilo vedro, jer prethodno se je oko 13 društav najavilo za kuharsko naticanje. Iz dobre volje, hrabrenosti pak je ostalo samo pet brigadovke su cijelo dopodne kuhali u konderu i črljenom fertaku s kuhačom. To su bili dari TV Paprike, ku je Išti Šmatović pozvao na hrvatsku kulinariju u Bizonju, a oni su to pravoda s oduševljenjem primili. Polag toga i sami su nukali vlašću specijalitetu sa zeljem. Naticanje je imalo i svoj ulog, izvrsni majstori kušajući sva jila morali su ocijeniti kuharske učinke. Po njevoj odluci treće mjesto je zauzela grupa Ferenca Radića iz Bizonje s ribljom supom, drugo mjesto su

Bizonjski tamburaši su kuhali pod peljanjem Orsolje Ambruš

izvojevali bizonjski tamburaši pod dirigiranjem Orsolje Ambruš s pažuljom u chiliju, a prvo mjesto je pripalo Lovačkomu društvu Hunor (Rajka-Bizonja) za perkelt iz mesa divlje svinje. Bogračci su se ispraznili za mašom jer svi gladni su bili ponukani, a stanovnici sela su skupanosili i poharaje, tako je i deserta bilo u mnogi škakulja. Sve smo popili i pojili za naše, pak i na zdravlje Bizonjcev!

-Tiho-

I po godini su se nukali poharaji

Nediljni festival s Hrvatima iz Slovačke ter s Kemljanci

Nediljni festival je bio oficijelni završni akt bizonjskoga hrvatskoga vikenda. Na pozornicu su najprije dospili kotrigi mišanoga zbora i muzičkoga sastava Rosica. Ovi hrvatski pjevači iz Devinskoga Novoga Sela, po riči predsjednika Hrvatskoga kulturnoga saveza Juraja Cvečka, s vekšimi, manjimi prekidj jur 50 ljet dugo jaču skupa, pod dirigranjem braće Beseda. Člani su danas uglavnom svi penzionisti, a na repertoaru imaju široki spektrom jačak, početo od vokalnih materijalov Slovačke do gradišćanskih pjesam ter djelov iz pradomovine. „Bizonja je prvo selo uz granicu, a mi kanimo proširiti kontakte s Hrvatima u Ugarskoj. Imali smo jur skupa izložbe, kulturne i civilne sastanke, a svi ovi programi imaju cilj da naše veze proširujemo, da se združimo i zabavljamo se ter pri tom skupno sačuvamo hrvatsku kulturu da sva ova vridnost ostane i za naše najmladje” – je rekao peljač krovne organizacije svih Gradišćanskih Hrvatov u Slovačkoj, i stao u red jačkarov. Rosica je polag fantastične muzičke pratnje otpjevala gradišćanske jačke Kad budu cvale djurdjice, Daj mi daj, Črljeno vino i dalmatinske pjesme. Svoj kratak program pak je završila s vlašćom kompozicijom o samom zboru sa „kiša pada, sunce sija, mi smo stara kumpanija”, ali ova u duši čisto mlada kumpanija takovu atmosferu je stvorila u tom tmurnom otpodnevnu da je zavolj njih, bojsek vridno bilo ponovo nutra sjesti u kulturni dom. Ovde su se poredali još pohodniki Umjetničke škole s tanci ter seniorska folklorna grupa Gazdász, a harmonikaši iz Kemlje sa svojim sviranjem su nekako dočarali još i svadbeno raspoloženje. Pod peljanjem Edite Šej, u Kemlji se je lani ganuo tečaj za harmonikaše, a zvanaredni rezultat je dokazao i ov spektakl. Čuli smo ovde hrvatske, nimške i ugarske jačke, naravno uz zahvalu burnoga aplauza. Hrvatski dani u Bizonji se priredjuju svenek na zadnjem tajednu majuša od 1990. ljeta, a u ovoj formi je bila manifestacija održana 11. put. Pri kraju priredbe za sumiranje ovoga hrvatskoga vikenda smo zaprosili prvaka sela Matiju Šmatovića: „Svako ljetimo imamo druge programe, druge goste zavolj toga da naši Hrvati skupadojdu. Ova zadnja ljeta sve veći je interes posjetiteljev i to pokazuje da još vik imamo potrebu da se najdemo jedan s drugim, da se skupa zabavljamo. Deset ljet dugo je bila vik velika vrućina, ovo ljet je naša velika nesrića da je godina suprot nas djelala. Vjerujem da bi bili i na kuhanje većimi došli ako ne bi bilo prošlo cijeli dan, međjutim, i ovako je bilo veselo. Ljudi su skupadonesli i vino i poharaje i naši gosti su došli pak smo se dobro čutili. Ufam se da će nas na ljet Bog z dobrim časom čekati!” U toj skupnoj želji smo se razašli nedilju uvečer s gostodavateljji i rekli zbogom Bizonji, ku je još i onda godina prala.

-Timea Horvat-

Rosica iz Devinskoga Novoga Sela je napravila fantastičnu atmosferu

Spominjanje Ferenc Schulza (1896. – 1954.) Jubilej rođenja kantora, školskoga direktora

Pri njegovom grobu

Hrvatski dani u Bizonji u zadnji ljeta jur minu i sa spominjanjem precev, pokojnih velikih ličnosti sela, ke su u svoje vrime mnogo toga učinili za Hrvate, za ovo naselje. Ljetos su ovo spominjanje povezali s jubilejom, pokidob pred 110-imi ljeti se je narodio Ferenc Schulz ki je bio školski direktor, kantor u Bizonji. Ki sad imaju 60 ljet starosti, te je još učio pokojni ravnatelj. Neki su se i stali na sve-tačnosti, pri pozivu Tilde Kőrösi, ka je povidala prilikom kulturnoga spravišća što sve more ovo selo zahvaliti Ferencu Schulzu. On je bio zadužen za kulturu, u crikvi je kantorirao ter glavni organi-zator je bio seoskih priredab. Mladim je učio igrokaze kot npr: Vino, Seoski zločinac. Utemeljio je uz ostalo bizonjsko športsko društvo ter na nje-govu inicijativu je napravljena nogometna momčad ter sazidano igrališće za odbojku. Koordinirao je djela i učinio svu administraciju bizonj-

skoga ognjogasnoga društva, bio je osnivač šparne zadruge ter i blagajnik, a jedno vrime je bio i notaruš sela. Kostanjevu lozu je on forsirao posadi-ti sa svojimi školari, onde su svako ljetu mogli majuška veselja, športske vježbe i različita spraviš-ća držati. Kao lampuš sela ter hrvatski intelektu-alac na našem jeziku je ostavio za sobom bogatu zbirku rukopisa ka sadrži literarne i jezične vrid-nosti. Pred svim su poznati njegovi spisi takozvana *Spričanja*, ka su naminjena i preštana pokojnim pred zakapanjem. Žena Ferenc Schulza je takaj bila školnikovica, podučavala je učenike u niži razredi, od nje su se školari naučili po ugarski. Njev sin je disidirao u Ameriku 1956. ljeta, a kćer-ka im živi u Šopronu. Toga dana su spomin-moment slišili i njemu, a mala delegacija je položila i vijenac pri njegovom grobu i pomolila u čast značajne peršone bizonjske prošlosti. - *Tiho* -

Trenutak za pjesmu *Spričanje za Ferencu Vargu* Iz pera Ferenc Schulza

Ovo spričanje je napisano od 3. do 14. septembra 1946. ljeta, bizonjskomu junaku Ferencu Vargi, koga je austrijski žandar na hataru potajno, iz odzad ustriljio. Imao je samo 24 ljeti. Ovo spričanje je napisao školski ravnatelj Ferenc Schulz ki je pri zakapanju ovo i preštao. Spis je dovidob sačuvan u osob-nom vlasništvu rođakinje.

1. Poglei sada simo, o vesela mladost,
Ka iščeš na svitu, veselje i radost,
Ja sam tebi denas, ovde pelda lipa,
Da j' vsa svitska radost, kanljiva i slipa.
2. Štiredvajset let sam bil neg na vom svitu,
Čudakrat ubhajal, sam smert strahovitu,
Na bojnom polju me j' čudakrat minula,
Sad me j' v domovini, strašno usmertila.
3. Ja ovde mladenac, va najlipšoj dobi,
Moram ziz svita projt, večnoj domovini,
Ni smert milovala, suzic otca majke,
Kim bi na službu bil, njeve stare danke.
4. Dragi roditelji, neKate se plakat,
Nekate z suzami, lica vaša smakat,
Podajte va božju, vsagdar svetu volju,
I za moju dušu, noste sagdar pasku.
5. Zbogom ostanite, drage sestre i svak,
Ar ja već nemorem, pri vas sad prebivat,
Naše tužne starje, i zame ljubite,
Njevo tužno serdce, vi razveselite.
6. Neveste i tete, zbogom ujne, ujci,
Černi grob pokriti, će mene na vredi,
Vašemu žitku Bog, svoj blagoslov dili,
Va miru ljubavi, dab ga doživili.
7. Bratići, sestrične, kumovi susedi,
Ti drugi rođjaki, domaći i stranjski,
Neg jedan očenaš, vi zame molite,
Da me večni sudac, va milošću zame.
8. Sad me zamte moji, verni tovaruši,
Ki ste zmanum cvali, junačkom šeregi,
Ter me noste v-zemlju, moju domovinu,
Ter zame ofrujte, goruču molitvu. Amen.

Iz povjesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj

Politički referat Antuna Roba

Čitav broj lista „Slobode“ posvećen je Prvom kongresu AFS-a u Baji, 19. i 20. svinja 1946. godine, no od tada izlaziće „Naše novine“ za Hrvate, Srbe i Slovence. Politički referat održao je Antun Rob koji je uostalom rekao: „Potrebno je da pravilno ocenimo koje su snage u svetu i kod kuće za nas, pozitivne – pomažu nam u našoj borbi za slobodom i ravnopravnošću, a koje se negativne – suprotne. Od pravilne ocene tih snaga zavisi i pravilan i uspešan pravac naše borbe. (...) Zakon o agrarnoj reformi slomio je kičmu privrednim i socijalnim reakcionarnim svetovnim i crkvenim krugovima. Time je i njihovoj političkoj snazi zadat težak udarac. Radnička veća u fabrikama, slobodan rad radničkih sindikata stvorio je snažne mogućnosti za borbu radničke klase kao najnaprednije snage u zemlji. (...) Zemljom upravlja koaliciona vlada sastavljena od predstavnika četiri demokratske partije. (...) Pošlo se novim putem i u pogledu nacionalne politike – najosetljivijeg barometra svake istinske slobode i demokratije. (...) AFS nije stranačka organizacija, predstavnik je slavenskih manjina u Mađarskoj. Mi predstavnici jugoslavenskih manjina u Mađarskoj gledamo kod stvaranja svojih zaključaka o mađarskoj demokratiji i o politici pojedinih političkih stranaka na već spomenuti najosetljiviji barometar – na njihovu nacionalnu politiku, i to ne samo na rečima nego i na delu, ne tek po obećanjima i dekretima u vrhovima, nego na sprovođenju toga u masama, na terenu. Od toga će zavistiti i naša saradnja i naša uloga u mađarskoj demokratiji. Nama su najbliži oni kojima su ovi naši osnovni zahtevi najbliži. Ovo nije egoizam koji bi štetio mađarskoj demokratiji i napretku, nego naprotiv, baš mnogi konkretni primeri dokazuju da oni koji smetaju našem nacionalnom životu, koji nam oduzimaju prava, isti su ljudi koji se bore protiv tekovine mađarske demokratije. Oni koji su agitovali protiv agrarne reforme rade i protiv naših škola. Sticanje potpune ravnopravnosti naših manjina u Mađarskoj bilo bi konsekventno izgrađivanje mađarske demokratije. (...) Mi znamo kako su rešavali nacionalno manjinsko pitanje u Hortijevoj Mađarskoj. Najpre su nas podelili na razne grupe – Bošnjake, Ilire, Dalmate, Šokce, Race, Bunjevence i Vende itd. i hteli nam dokazati da nismo Srbi, Hrvati i Slovenci. Posle su počeli sa raznim statistikama, da bi dokazali da u Mađarskoj žive samo Mađari, i neke narodnosne grupe, a nacionalnih manjina da uopšte nema. Škola na našem materinjem jeziku, osim pravoslavnih crkvenih, uopšte nije bilo ... tako da mi danas, izuzev pravoslavnog sveštenstva i nekoliko učitelja slovenske inteligencije nemamo u Mađarskoj. (...) Školska uredba ... Naravno da se je odmah videlo da ova uredba služi za dalju mađarizaciju našega stanovništva. Vlada Bele Mikloša i tadanji ministar prosvete grof Teleki hteo je ovom uredbom da proces mađarizacije nastavi i dovrši. Delovanje Fronta i protesti protiv ove uredbе kod odgovornih faktora demokratski rukovodioci nove Mađarske uvideli su da je ova uredba stvarno reakcionarna i nedemokratska; ona je tada bila povučena. U drugoj uredbi o našim manjinama se radi o popisu stanovništva isto u vezi sa otvaranjem škola. Popisu je prethodilo širenje vesti od strane reakcionarnih profašističkih elemenata župana, beležnika, učitelja i ostalih izdajnika naroda Mađarske da će svi oni koji se izjasne za Slovence proći kao Švabe, samo s tom razlikom što će biti prebačeni u Jugoslaviju sa 50 kilograma prtljaga. (...)”

Odobradio: Đuro Franković

Sambotelški VIII. Medjunarodni slavistički dani

Sa već od 50 diozimateljev iz osam država su osmi put održani u Sambotelu Medjunarodni slavistički dani, od 26. do 27. maja, na Visokoj školi „Dániel Berzsenyi“. Kako je prilikom otvaranja konferencije rekao glavni organizator simpozija, ujedno i rektor Visoke škole dr. Karlo Gadanji, Slavistički dani u Sambotelu su ljetos napunili i 25. jubilej (priredjuju se svako treće ljeto). U minuli ljeti sve skupa 708 slavistov je sudjelovalo u ovom gradu na znanstvenom skupu, u dovidob izdani zbornici je objavljena 521 publikacija, a svenek je veliko zanimanje sprohadjalo ove zgoditke i sa strane medijov. Dr. Karlo Gadanji je istaknuo da gosti ki redovno dohadaju u Sambotel su jur prijatelji i vik rado vidjeni posjetitelji Visoke škole. Med njimi je istaknuta slovenska akademičarka Zinka Zorko (bivša profesorica Mariborskoga fakulteta) ka je bila pred 25-imi ljeti i med osnivači Slavističkih dnevoj ter na svakoj konferenciji je bila nazočna i obogatila skup s vlašćimi referati. Ovom prilikom je počaščena i s buketom črljenih ruž za svoju slavističku vjernost. U pozdravni riči su još spomenuti i oni ki toga dana jur nisu mogli biti nazoči, s hrvatske strane Marin Mandić, Stipan Blažetin, Ivan Mokuter kot i prof. dr. Adam Suprun. Na njegov spominak su bili ovput priredjeni ovi znanstveni dani. Na plenarnoj sjednici uz rusko ter slovensko predavanje mogli smo čuti i izlaganje akademika dr. Istvána Nyomárkayja, o pojmi narod, narodnost za vrime revolucij 1848-ih ljet. Potom je djelo nastavljeno u četiri sekcija. U djelaonici kroatistike uz zagrebačke profesore Mija Lončarića, Marka Samardžiju, u najvećem broju su bili prisutni profesori i profesorice pečuške kroatistike: Janja Prodan, Ernest Barić, Katja Bakija, Stjepan Blažetin. Interesantno je bilo da se je bivša lektorica u Sambotelu Anđelka Tutek iz Rijeke vratila na konferenciju s gradišćanskom temom (O crikvenoj drami Gradišćanskih Hrvatov), a nje sin Nikola Tutek se je bavio fonetskim pored-

Akademik dr. István Nyomárkay je držao predavanje na plenarnoj sjednici

bami kot priručnika za studente hrvatskoga jezika s ugarskoga govornoga područja. Analiziranje nadimkov očigledno je jako obljubljen tematika med sambotelškimi profesorici. U slovenskoj sekciji Ibolya Dončec-Merklin je istraživala hižna imena u Porabju, dokle se je Bernadeta Zadrovic bavila nadimki u u Gornjem Četaru, a Žužana Meršić je u sekciji Ugarsko-slavistički kontakti, pod povećalo zela cijeli sistem hižnih imen kod Gradišćanskih Hrvatov u Željeznoj županiji. U istoj sekciji je predavala i Matilda Bölcs, o piscu Ignacu Horvatu.

-th-

Dioklecijan Veljka Barbierija

U pečuškome Hrvatskom kazalištu 23. svibnja predstavljen je roman Dioklecijan poznatoga hrvatskog književnika Veljka Barbierija, koji je, kako je u više navrata autor naglasio, pisan desetak godina. O povijesnim okolnostima u kojima se zbiva radnja romana i o romanu govorili su voditelji književnog susreta s Veljkom Barbierijem Stjepan Blažetin i Dinko Šokčević.

Na omotnici Barbierijeva romana recenzenti pišu: „U Dioklecijanu se Veljko Barbieri ponovno vraća razdoblju carskog Rima, u kojem se odigrava i njegov dosad najuspješniji roman Epitaf carskoga gurmana, i ispisuje dramatičnu priču o jednom od najvećih rimskih careva. Barbieri je u roman utkao golemu količinu povijesnih podataka, ali i ušao duboko u psihu čovjeka koji je nakon kaosa građanskih ratova i krvoprolića u stoljeću 30 careva uspio stabilizirati državu i reformirati carstvo da bi zatim uzeo tri suvladara i na kraju dvadesetogodišnje vladavine (jedne od najduljih u rimskoj povijesti) napustio prijestolje i povukao se u svoju splitsku palaču. Barbieri je uspio prikazati najdublje ljudske strahove cara koji je za svoje suvremenike predstavljao božanstvo te, iz Dioklecijanove vizure, ispričati cijeli njegov život, od djetinjstva u Saloni, preko krvava uspona na carsko prijestolje do razdoblja kada je bolestan i onemoćao čekao smrt u svojoj palači dok su vladari koje je on postavio progonili i na kraju ubili njegovu ženu i kćer. Meandrirajući Dioklecijanovom sviješću i brojnim rukavcima jedne od najzanimljivijih povijesnih priča, Veljko Barbieri napisao je zaista fascinantan roman.”

Veljko Barbieri hrvatskoj je javnosti poznat kao autor Kuharskih kanconijera i televizijskih emisija Jelovnici izgubljenog vremena koji su gurmansko-književnim štitom medijski snažno obilježili hrvatski javni prostor posljednjih godina, i s kojima je autor, mogli bismo slobodno reći, stekao „globalnu” slavu. Od njegova najpoznatijeg romana objavljenog 1983. godine Epitaf carskog gurmana do novog romana Dioklecijana prošlo je 23 godine. Ovdje bismo mogli slobodno ustvrditi kako je pečuška hrvatska književna javnost neizmjereno sretna jer nekoliko dana poslije promocije Barbierijeva romana u Zagrebu, on je predstavljen i u Pečuhu.

Stjepan Blažetin o Veljku Barbieriju i Dioklecijanu

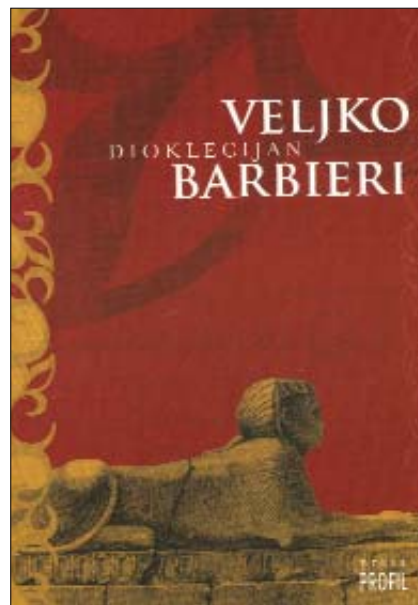
Govoreći o Veljku Barbieriju, književni povjesničar Stjepan Blažetin kazao je: „... kako je Barbieri određen mediteranom, rođenjem Splitsanin, studirao u Zagrebu filozofiju i španjolski, a od 1974. godine djeluje kao slobodni umjetnik. U književnosti se javlja s naraštajem tzv. fantastičara ili borgesovaca, o čemu svjedoče i njegove knjige kao primjerice roman Priča o gospodinu Zaku, te zbirka pripovjedaka Novčić Gordiana Pia. Svoj veli-

ki uspjeh i slavu Barbieri postiže romanom Epitaf carskog gurmana, objavljenim 1983. godine, koji je 2001. predstavljen i u Pečuhu. Roman je doživio više izdanja i preveden je na mnoge jezike. Čini se kako je upravo Epitafom carskog gurmana Barbieri pokazao kamo će kao pisac krenuti. Naime, u romanu važnu ulogu igra gastronomija kao umjetnost, kao način na koji se može upoznati drugi svijet, antički svijet kao povijesna pozadina i kulturološko naslijeđe Europe, odnosno propitivanje funkcioniranja mehanizma vlasti. Barbieri nastavlja gastronomsku pustolovinu knjigama Kuharski kanconijer – Gurmanska sjećanja Mediterana, ili 134 male priče o hrani. Antički svijet kao naslijeđe koje se isprepliće s ostalim kulturološkim i civilizacijskim silnicama na području Dalmacije ili Mediterana lako se mogu iščitati iz knjige Split-roman staroga grada ili Hvar-kantilene i kartoline. U istom prostoru se kreće i knjiga, roman, roman o caru Dioklecijanu”.

Po Stjepanu Blažetinu: „Barbieri se ovim romanom na neki način vraća onoj silnici svojega stvaralaštva koju je zapravo anticipirao već u romanu Epitaf carskoga gurmana. Roman uz niz povijesnih podataka, pričan u prvom licu, pokušava predočiti čovjeka, ljude u određenom vremenu, u određenim okolnostima sa svojim radostima i nesrećama, i donositi odluke koje su ponekad bile važne za cijelo carstvo, ponekad za vlastitu sudbinu, a ponekad pak i za jedno i za drugo.

Svaki povijesni roman, kaže Stjepan Blažetin, pa i ovaj, uvijek iznova postavlja pitanje što zapravo povijest jest? Koliko joj možemo, koliko joj smijemo vjerovati? Zašto povijest pamti samo presudne događaje koje onda nastoji staviti u određeni kronološki slijed i pokazati kako cijelo to kretanje ima svoj viši smisao, svoj dublji razlog, svoj cilj. Drugi ključni problem je pitanje funkcioniranja mehanizma vlasti u carskoj, zapravo totalitarnoj ili, usudio bih se reći bilo kojoj, državi koja se nastoji urediti na jedini mogući način, vladavinom uma. Treći ključni problem, povezan s prethodnim zapravo je stalna želja čovjeka da putem raznih struktura, pronalaženjem višega smisla nadvlada kaos, da prepozna neke zakonitosti i stvori kozmos koji će funkcionirati prema dobro znanim i predvidljivim zakonitostima. Bez toga čovjek je nesiguran, jer ne može svijet shvatiti drugačije, već putem razuma (pa čak i onda ako se radi o proročanstvima kao u ovom romanu). Pripovjedač u prvom licu, Dioklecijan, u pođmakloj dobi, povučen u svoju palaču izgrađenu u Aspalatosu (Split) priča svoju životnu priču. Priča slični memoare, sjećanja, rekonstruirani dnevnik, ali bez kronološke dosljednosti, pripovijeda naoko spontano, ali sa sviješću o cjelini, sa sviješću koja poznaje sve, i početak i kraj (sveznajući pripovjedač) o čemu svjedoče i brojne autorefleksije i metatekstualne primjedbe o pripovijedanju. Pripovijedanje pokreću asocijacije.

Dioklecijan gleda svoj život, pomalo odmaknut od njega, s bogatim iskustvom rasuđuje o događajima

čiji je i sam bio sudionik, komentira ih na neki način opterećen „sindromom naknadne pameti”.

„Ipak dok danas razmišljam o svom proteklom životu, kao da kritički pokušavam ispraviti pogreške u onom zamišljenom i davno napisanom rukopisu, zateknem samoga sebe kako drukčije rasuđujem o sebi kao božjem sinu Dioklecijanu i o sebi kao onom salonitanskom sirotanu, običnom čovjeku Dioklesu.” (54-55. str.)

Katkad kao da se opravdava, ili točnije, pokušava pojasniti zašto su donesene određene odluke, zašto su se stvari dogodile onako kako jesu.

(...) „već onda počeo nizati onaj unutrašnji niz samo za mene važnih događaja i slučajnih dogodovština koje same, ubrzanim i vremenski ispremiješanim dionicama, a ne tromim ravnomjernim kroničarskim načinom, pripovijeda-ju ovu ispovijed.”

(nevezana pripovijest)

Ova dva mala ulomka dotiču četvrto važno pitanje: Je li moguće odvojiti javni život od privatnoga? Postoji li Dioklecijan i Diokles? Ta dvostrukost i na motivskoj razini provlači se kroz roman, naime, prilikom Dioklecijanova rođenja koza u susjedstvu okotila je dvoglavog jarčića, a ta se dvostrukost u romanu pojavljuje na više razina, a najapstraktnija razina te dvojnosti jest odnos Istoka i Zapada. Što reći na kraju? Trebate pročitati roman koji neće odgovoriti na ovdje dotaknuta pitanja, ali će ih osvijestiti, pa ćemo ih barem postaviti i pokušati odgovoriti na njih. A povijest? Čini se, jedina autentična povijest je ona osobna povijest, osobna priča. Sve drugo zapravo je apstrakcija i poopćavanje. Stoga, nema druge, već zapisivati vlastiti život, makar i kroz tuđe živote ... –zaključio je Stjepan Blažetin na pečuškoj promociji Dioklecijana Veljka Barbierija.

(bpb)

Na ispitu hrvatskoga jezika

Nastavnički zbor keresturske Osnovne škole Nikole Zrinskog u svoj nastavni program uvrstio je davanje ispita iz raznih predmeta na kraju 6. i 8. razreda. Uradio je to s nakanom da se djeca privikavaju na takve izazove, da i sama pronadu metode sažimanja gradiva i da im se daje mogućnost ispravljanja ocjena na kraju školske godine.

Tako su učenici narečenih razreda 29. svibnja polagali ispite iz mađarskog jezika i matematike, te jednog izbornog predmeta. Hrvatski jezik izabralo je: iz šestog razreda 20, a iz osmog razreda devetero školaraca.

Iz matematike i mađarskog jezika trebalo je položiti i pismeni i usmeni ispit, a iz hrvatskog jezika odgovaralo se samo usmeno.

Ljubica Silađi, učiteljica hrvatskoga jezika smatra dobrom provjeru znanja djece na taj način, pogotovo u osmom razredu, naime, učenici toga razreda pošto su saznali da su primljeni u ustanovu srednjeg obrazovanja, ulijene se, ovaj ispit im je neka vrsta motivacije. Za šesti razred smo se odlučili zato što

je to onaj razred nakon kojeg djeca mogu izabrati npr. i šestorazrednu gimnaziju, a to je ono razdoblje kada djeca već sazriju za takve zadatke. Erika Rac, učiteljica matematike i hrvatskoga jezika, vrlo se umorila toga dana jer je trebala ispravljati pismene radnje i poslušati odgovore čak iz dva predmeta, no radovala se što je toliko djece izabralo hrvatski jezik. Ispit hrvatskoga jezika izgledao je poput usmenoga državnog ispita prvog stupnja. Trebalo je vući iz ovih tema: Naša škola, O sebi, Moja obitelj, Naša kuća, Moje selo, Narodni običaji, Proljeće, Proljetni blagdani, Jesen, zima, Zimski blagdani, Zagreb, Hrvatska, Putovanje i džoker. Trebalo je govoriti i o slikama s određenom tematikom, npr. seosko dvorište, kod liječnika, u dućanu, na izletu, putovanje, u blagovaonici itd., a treća je zadaća bila recitiranje pjesme hrvatskih pjesnika što su učili te školske godine. Kod te zadaće također se vukla pjesma od 15 zadanih. Bile su to pjesme Ratka Zvrka, Mladena Kušeca, Stanislava Femenića, hrvatska

Učenici 6. razreda s učiteljicama Ljubicom Silađi i Erikom Rac

himna, Jolanke Tišler i drugih pjesnika. Odgovore je ocijenio tročlani odbor i ona će biti upisana u matičnu knjigu.

Bilo je i vrlo lijepih odgovora, naravno, i slabijih. Nekima je pomogla trema, nekima ne, ali na kraju su svi položili ispit. S odličnom ocjenom su ga položili učenici šestog razreda: Mate Nađ, Dora Olah, Josip Abonji, Jadranka Horvat, Anita Možeš, Anita Kočiš; iz osmog razreda: Timea Kos, Bijanka Graban i Dora Kobor.

Beta

Racki Duhovi u Dušnoku Očuvanje svojih korijena

U subotu i nedjelju, 3. i 4. lipnja, u Dušnoku su održani tradicionalni Dani sela pod nazivom Racki Duhovi ili, kako naši racki Hrvati vele, Racke Pinkuše.

Već po običaju, u subotu je održan sveopći susret Dušnočana, a mještani i njihovi gosti okupili su se na svečanome misnom slavlju, nakon čega je otvoren prigodni kulturni program u kojem su uz Dušnočane nastupili i gostujući tamburaši iz gradišćanskog naselja Bizonje. Održan je i tradicionalni izbor duhovskoga kralja i kraljice.

Unatoč prohladnom i kišovitom vremenu, dvodnevna manifestacija protekla je uz brojne kulturno-zabavne sadržaje, ponovno okupivši velik broj mještana i njihovih gostiju.

U nedjelju je u Dušnoku boravio i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić, koji je tom prigodom posjetio i mjesnu školu u kojoj se predaje hrvatski jezik.

S posebnim zanimanjem praćen je prigodni kulturni program koji je upriličen na otvorenom, u seoskom parku na Bari, redovitom stjecištu Dušnočana na Duhove. Među ostalima nastupile su dušnočke folklorne skupine, od najmlađih do najstarijih: KUD „Remenica“, Mješoviti pjevački zbor rackih Hrvata i Plesna skupina

„Danubia“, odnosno pjevački duo Silvija Varga i Estera Pap s izvornim domaćim narodnim pjesmama, i Ženski pjevački zbor „Biser“. Od gostujućih skupina opet su nastupili tukuljski plesači, a ove je godine gostovao i pečuški KUD „Baranja“.

Velika pučka zabava s rackohrvatskim obilježjem iz godine u godinu okuplja velik broj Dušnočana sa svih strana, a od svog utemeljenja u organizaciji uspješno sudjeluje i mjesna Hrvatska manjinska samouprava pod vodstvom predsjednice Matije Mandić Goher.

Unatoč pravom nevremenu, Dušnočani su posvjedočili da pridaju veliko značenje očuvanju svojih korijena i okupljanju mještana. Dobro raspoloženje potrajalo je dugo u noć, uz ples i pjesmu.

Tekst i slike: S. B.

Ženski pjevački zbor „Biser“

Bački Monoštor

Festival marijanske pučke pjesme

Hrvatsko Kulturno-umjetničko društvo „Bodrog“ u Bačkom Monoštoru u subotu, 1. srpnja ove godine priređuje Prvi festival marijanskoga pučkog pjevanja, koji će se održati u župnoj crkvi svetog Petra i Pavla i u mjesnom domu kulture, a sudjeluju pjevačke skupine hrvatskih KUD-ova i crkveni zborovi iz Bačke i Srijema, te gosti iz Republike Hrvatske i Republike Mađarske. Kako ističe predsjednica društva Marija Turkalj, u Bačkom Monoštoru od davnina se njeguje pučko pjevanje u crkvi i na raznim manifestacijama. KUD „Bodrog“ već dugi niz godina radi na očuvanju izvornosti, običaja, pjesme, nošnje i crkvenih pučkih pjesama u zemlji i inozemstvu. Festival marijanskoga pučkog pjevanja priređuje se radi čuvanja od zaborava crkvene, hodočasničke pjesme i izvorne pjesme pjevane po starinski.

ČIKERIJA – Novo igralište za djecu

Odgajateljica Kata Vizin s „vrtičašima“ prikazuje dječje igre u prigodnom programu

U petak, 26. svibnja, u čikerijskoj školi priređen je Dan djece. Kako nas je obavijestio predsjednik hrvatske samouprave Miloš Pijuković, povodom toga dana predano je na uporabu novo seosko igralište za djecu (na mjestu starog igrališta) koje je građeno po europskim standardima. Načelnica Erika Bugan-Neszvecskó u nazočnosti okupljenih polaznika mjesnog vrtića i učenika škole predala je na uporabu novo igralište. Na tome lijepom poklonu seoskoj samoupravi zahvalila je ravnateljica škole. Potom je održan prigodni kulturni program s dječjim plesovima, recitacijama uz preuzimanje novog igrališta koje je ovom prilikom bilo lijepo okićeno. Igralište je stajalo 2,5 milijuna forinti, od toga milijun je dalo selo, a 1,5 milijuna „strani novac“ osvojen putem natječaja.

Posebne stolne radosti

U okviru niza priredaba „Posebne stolne radosti u Šomođu“, 20. svibnja u Barči je treći put održan Podravski gastronomski susret. Hrvatsku manjinu zastupali su članovi KUD-a Podravina i članovi manjinske samouprave. Prijepodne proteklo je u uređivanju šatora i u kuhanju. Mi Svoj smo šator ukrasili tkaninama, kolovratima, lutkama u nošnji ... Uz njemačku i romsku manjinu, i mi, Hrvati, njegujemo svoje tradicionalne običaje, pa i kulinarske, stoga smo i sudjelovali na natjecanju u kuhanju. Marija Havašičevo i Gabrijela Braško-Vacko skuhale su za ostale malo neobično, a za nas drago jelo zvano bošpor s jetrenim paprikašem.

Popodne su se predstavile manjine svojim kulturnim programom. Za ovu prigodu naše se društvo pripremilo s Podravskim sva-

tovcem, s pjesmama i plesovima. Za veselo raspoloženje, za glazbu su se pobrinuli virovitički svirači i tamburaši. Veselilo nas je što stiglo mnogo gostiju iz okolnih hrvatskih sela, a i građana koji se smatraju Hrvatima bilo je više nego proteklih godina. Ovaj naš susret uveličao je svojim gajdama i Novoseljanim Pavo Gadanji. Svojom nazočnošću počastili su nas i prijatelji iz Kapošvara, među njima i Marko Kovač, predsjednik Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva.

Mislim da je očuvanje, njegovanje tradicije vrlo važno za svaku manjinu, a i to da ih upoznajemo. Nadamo se da smo tome pridonijeli i mi, barčanski Hrvati.

Anica Popović

Gostovanje Hrvatske izvorne skupine u Slavoniji

Hrvatska izvorna folklorna skupina iz Budimpešte ove godine 27. i 28. svibnja prvi put je sudjelovala na međunarodnoj folklornoj smotri „Čuvajmo običaje zavičaja“ koja se već desetljećima svake godine tradicionalno održava u Velikoj, u prekrasnome mjestu blizu slavonske Požege. Smještena je u „Zlatnoj dolini“ koja je okružena brdima i prekrasnom prirodom. Njihovi vrijedni stanovnici obrađuju svaki komad zemlje. Najviše se bave vinogradarstvom. Vina su im poznata širom svijeta. Mjesto ima i termalni izvor koji ga čini još privlačnijim za posjetitelje. Na međunarodnoj smotri sudjeluju kulturne skupine iz Hrvatske i dijaspore. Ove je godine došlo 12 plesnih skupina. Vidjeli smo prekrasne plesove iz Slavonije, sa Istre, čuli smo jedinstveni zbor iz Hercegovine, divili smo se plesovima Hrvata iz Rumunjske i bunjevačkim plesovima Tavan-kućana iz Vojvodine.

Naši su plesači nastupali s novom koreografijom koju je sastavio i uvježbao novi umjetnički voditelj skupine Tibor Sziklai.

Gledateljstvo je bilo oduševljeno, i nakon predstave naša je skupina dobila poziv za iduću godinu. Uspjeh folklorne skupine treba zahvaliti i tukuljskom orkestru „Prekovač“ pod

vodstvom Stipana Agića. Orkestar se na smotri istaknuo svojom tehnikom sviranja, neumornošću i ljubavi prema pjesmi. Tijekom dva dana boravka imali smo mogućnosti upoznati gostoprimstvo Slavonaca. Bili smo smješteni u prekrasnoj kući gospodina Ivan Enjingija, svjetsko poznatoga vinogradara, ujedno i pokrovitelja smotre.

Za nas su se najviše brinuli organizator smotre Stanko Raguž i Zdenko Polgar koji su, inače, članovi mjesnoga kulturnoga društva „Ivan Goran Kovačić“. Ovom prigodom još jednom od srca zahvaljujemo našim domaćinima. Bilo nam je divno. Najviše će nam ostati u sjećanju lijepje riječi velečasnog na misi, zajednička završna večera, druženje i ples svih nas.

(Gy. B.)

Škola u prirodi pokraj Drave

Kod ušća rijeke Mure

Naša škola svake godine organizira školu u prirodi. To je za nas pravo osvježanje. Ne trebamo sjediti u klupi, nego možemo trčkarati po livadama, šumama, istraživati biljke, promatrati životinje. Ove godine tabor je bio na Legradskoj gori (Szentmihály) blizu sela Tiluša (Órtilos), gdje smo spavali u gostionici zvanj Tri zmaja.

Od 22. do 26. lipnja to je bilo naše mjesto, odnosno boravište 25 djece iz Fičehaza. Ovih nekoliko dana bilo je dosta zamorno, ali i veselo. Već prvog dana pješačenje od željezničke postaje do smještaja vodilo je preko niz stuba, uspjeli smo ih pobrojiti 184. Tek što smo zauzeli smještaj, već smo opet bili u kretanju prema šljunčarama u Džikenišu (Gyékényes). To je omiljeno mjesto kupaća iz okolice Kaniže, naime, voda je čista i napravljena je plaža i za manju djecu. Jezero je od našega smještaja bilo udaljeno oko 25 km. Učitelj Tibor Mlinarić nas je vodio i s njegovim brzim tempom uspjeli smo prevaliti tu udaljenost za dva sata. Neki su se osmjelili umočiti noge u jezeru, ali kupati se nije moglo jer je voda bila još hladna. Hvala Bogu, nazad već nismo išli pješice. Tko bi mogao od nas još 25 km pješačiti? I ovako smo bili mrtvi umorni. Večera je bila izvrсна, pripremili su je domaćini gostionice. Uvečer smo još malo igrali nogomet, pojeli sladoled u selu i rano zaspali.

Sutradan nije bilo lako ustati, ali jutarnja gimnastika nas je osvježila. Krenuli smo pogledati spomenik Nikole Zrinskom. S visine se razliječio prekrasan pogled na okolicu. Vraćali smo se iz Belezne pravcem pruge. Poslije podne opet smo se mogli diviti prirodnim ljepotama, odšetali smo do ušća Mure u Dravu. Sjetili smo se one balade što nam je učiteljica hrvatskoga jezika ispričala o nesretnoj ljubavi Morice i Drava. Na smještaj smo se vratili „puteljkom učenja“, gdje smo zapažali biljke, kukce i poneke životinje. Navečer su naši domaćini u kotliću pripremili vrlo ukusni podrumski perkelt. Pomogli smo im guliti krumpir i sakupljati drva.

Kišni dan nije nas mogao izostaviti, pa su nam tog dana nastavnici priredili kviz, razne zadatke u svezi s biologijom, poviješću tog područja, naravno, i hrvatskim jezikom. Najuspješniji su dobili i nagradu.

Jednog dana smo se uspjeli na vrh spomenute gore, tamo smo pogledali crkvicu u baroknome stilu iz 18. stoljeća, i Festum koji čuva spomen Jelačićeve vojske iz 1848. g.

U taboru smo mnogo naučili, upoznali naše bliže područje i dobro se družili. Nadamo se da će i iduće godine biti škole u prirodi.

Brigita Broz i Bijanka Novak,
učenice 7. razreda iz Fičehaza

Marko Pajrić, 6. r.

Anett Wild, 3. r.

Izradila Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Unda – Mjenovo

Školsko partnerstvo prik granice

Ljetos je mjenovska osnovna škola bila na redu da posjeti ugarsku partnersku školu u Undi. Na programu je stao skupni izlet u Koljnof i Cjenku. Učiteljica Tereza Daniel je peljala dicu kroz koljnofski stari seljački stan i je na tri jeziki razlagala dicitu staro pohištvo, dugovanje, pratež i knjige.

Potom su undanska i mjenovska dica skupa riješila mali kviz. Zatim smo se vozili dalje u Cjenku, kade smo načinjili u parku najprije mali piknik. Ugarska paprika i salama su se dicitu dobro račila. Okripljeni smo pak razgledali kaštel grofa Széchenyija. U lipom vrtu kaštela su izletnici uz Mozartovu muziku na tri jeziki obdjelali život toga kompozitora, i naša dica su predala undanskim školom male mocartovske lutke, ke su sami načinjili.

Kao mali dar doprimili smo undanskoj dicitu i primjerke hrvatskoga dičjega lista *Moj novi minimulti*.

Elisabeth Seigfried

19. LOVRAKOVI DANI KULTURE

U Velikom Grđevcu 2. i 3. lipnja održani su 19. Lovrakovi dani kulture. Zanimljivo je kako nedavno otpočela suradnja između Velikoga Grđevca i Starina, odnosno između dviju škola dvaju naselja, pa su i starinski pedagozi pozvani da sudjeluju tradicionalnim Lovrakovim danima kulture na kojima se svake godine dodjeljuje i nagrada „Mato Lovrak“ za najbolji roman za mladež.

Mlin iz Družbe Pere Kvržice

ZAGREB – U organizaciji Hrvatske matice iseljenika te u suradnji s Udrugom za potporu bačkim Hrvatima (Zagreb) i Hrvatsko-mađarskim društvom (Zagreb), u Zagrebu, u zgradi Hrvatske matice iseljenika (Trg Stjepana Radića 3) 6. lipnja je s početkom u 12 sati organiziran Okrugli stol o Đuri Frankoviću, istaknutome suvremenom hrvatskom znanstveniku iz Mađarske. Sudjelovali su mu: prof. dr. sc. Ernest Barić iz Pečuha, dr. sc. Sanja Vulić iz Zagreba, Đuro Vidmarović iz Zagreba i Đuro Franković iz Pečuha.

MEĐIMURSKE POPEVKE – Tradicionalna smotra hrvatske pučke popijevke iz Međimurja – "Međimurske popevke" i ove se godine, 4. lipnja, održala u Nedelišću u organizaciji KUD-a „Seljačka sloga“ iz Nedelišća. Stručni odbor na temelju snimljene građe, prijavljene na javni natječaj, odabrala je pjesme koje su izvođene uz pratnju ili a capella. Nastupili su pojedinci i skupine do devet pjevača. Na Smotri se pokazalo kako se osobito njeguje tradicijsko pjevanje, ali izvode se i pjesme u obradi. U drugom dijelu manifestacije, tzv. završnoj svečanosti, koja će se održati u jesen priopćit će se javnosti stručna analiza Smotre i dodijeliti zahvalnice sudionicima.

40. ĐAKOVAČKI VEZOVI – U Đakovu se od 29. lipnja do 9. srpnja na ulicama grada (povorka), Ljetnoj pozornici u Strossmayerovu parku (folklorne priredbe), Vijencu kardinala Alojzija Stepinca (ostale priredbe) organizira velika tradicionalna folklorna manifestacija – desetodnevna smotra folkloru Slavonije i Baranje; brojni programi u kojima uz izvođače iz Slavonije i Baranje sudjeluju i folklorne skupine iz drugih dijelova Hrvatske i iz inozemstva. Đakovački vezovi održavaju se ove godine 40. put.

46. MEĐUNARODNI DJEČJI FESTIVAL ŠIBENIK – Međunarodni festival stvaralaštva za djecu i dječjeg stvaralaštva, u Šibeniku se ove godine priređuje u organizaciji Šibenskoga kazališta 46. put, i to od 24. lipnja do 8. srpnja. Bogati festivalski program odvija se u zatvorenim i na otvorenim scenjskim prostorima – trgovima i ulicama – renesansnoga grada Šibenika. Sudjeluju brojni profesionalni i amaterski ansambli: lutkari, filmski stvaratelji, glumci, pjesnici, glazbenici iz zemlje i inozemstva. U radioničkom programu festival pruža brojnoj djeci prve estetske spoznaje iz raznih umjetničkih područja. Međunarodni dječji festival u Šibeniku se održava od 1958. godine.

Predstavljena knjiga „Kaj nam je vreme išče ne fkralo“

Kao krajnja točka projekta Europske unije za prekograničnu suradnju pod naslovom „Šege koje živeju z nami“ objelodanjeno je u Keresturu dvojezično izdanje „Kaj nam je vreme išče ne fkralo“.

Zajednički projekt osnovne škole iz Kerestura i Kotoribe u kojem su ostvareni mnogi zajednički programi: zajedno učenje narodnih plesova, postavljanje božićnog običaja na scenu, učenje sviranja tamburice, zajedničke radionice, izleti, sakupljanje običaja ... okončan je još u ožujku. Sakupljački rad s obje strane Mure objelodanjen je u knjizi koja je predstavljena 29. svibnja u keresturskoj osnovnoj školi. Tada je Snježana Matoš, ravnateljica kotoripske osnovne škole, predstavila autoricu Anicu Jauk, a o autorici Anici Kovač govorio je književnik Zoltán Riersch.

Izdanje koje opisuje nekadašnje i sačuvane običaje dvaju prijateljskih naselja tiskano je u

Anica Kovač i Anicu Jauk

250 primjeraka u tiskanju Izdavačke kuće „Croatica“, potporom Phare malog pilot-projekta. Anica Jauk posebno je zahvalila ravnateljici keresturske škole koja je najzaslužnija u tome da je ta knjiga nastala. Prema njoj, običaji nekoga kraja ili mjesta zrcalo su življenja toga naroda, u njih je čovjek utkao, ne svojom voljom, već spletom okolnosti u kojima je živio, sve svoje životne radosti, tuge strahove, tragedije, umijeća razmišljanja i vjerovanja.

– Poštujemo našu prošlost da bismo znali cijeniti našu povijest, našu kulturu, da bismo s poštovanjem govorili o svom podrijetlu, o svojim korijenima, jer čovjek bez povijesti, bez kulture ne pripada nikamo – kazala je gđa Jauk. O okolnostima prikupljanja materijala govorila je Anica Kovač, te dodala da je to područje zapravo zdenac bez dna iz čega se još može grabiti, i svi koji žele neka to učine.

Učenici keresturske škole na predstavljanju knjige prikazali su nekoliko običaja, čitali ulomke iz knjige, a svečani program okončao je mjesni ženski pjevački zbor s pučkim pjesmama. *Beta*

Djeca su prikazivala običaje

Obnova bizonjskoga školskoga plota

Osnovna škola u Bizonji je i po vanjskom izgledu zvanaredno veselo, a i kreativno diče mjesto. Posebno u ovakovu dobu, na pragu ljetnoga raspusta. Pred par tajedni je bizonjska Roditeljska zajednica, skupa s učitelji ter učiteljicama ove institucije, u dobrovoljnom djelu obnovila, novo nafarbala cijelu školsku ogradu. Svoju nesebičnu pomoć i dobru volju aktivisti su dokazali ne samo u vrimentu i djelu nego su na veseli i jedinstveni način zapečatili tu akciju ter ujedno su i nakinčili stupe spomenutoga plota sa vlašćim „potpisom“. Od tih ukrasov je nekako cijeli ambijent nastao ugodniji. U ljeti će još dodatno na školskoj zgradi i krov minjati, tako će se do septembra od pete do glave polipšati bizonjska obrazovno-odgojna ustanova. *-Tih-*

DRAŽ – U tome baranjskom selu 4. lipnja priredena je poznata folklorno-kulturna manifestacija i šokačka priredba pod imenom Baranjski bečarac. Izložbe, revija narodnih nošnji i gosti, među njima i članovi Mješovitoga pjevačkog zbora Ladislava Matuška iz Kukinja, potpomognuti momcima, plesačima iz Semelja, a sve to uz pratnju Orkestra Orašje iz Vršende, na dostojan način predstavili su Hrvate iz Mađarske.

István Pálffy: Hrvatska — kultura, kuhinja, pustolovina

U Hrvatskom kazalištu 4. lipnja upriličeno je nesvakidašnje predstavljanje knjige poznatoga mađarskog televizijskog voditelja Istvána Pálffyja, „Hrvatska – kultura, kuhinja, pustolovina”. Nije nam nepoznato kako je István Pálffy oduševljen Hrvatskom, a to je pokazao i u ovoj knjizi koja je svjetlo dana ugledala 2005. godine, ali je, eto, sada uz pomoć i posredovanje poznatoga hrvatskoga književnika Veljka Barbierija predstavljena i u hrvatskim prostorima u Pečuhu. Barbieri i Pálffy našli su se oko zajedničke teme, kuhinje i mora, hrvatskih ljudi i običaja, povijesti – postali prijatelji. Tako je i protekao pečuški susret. Uz frankovku iz područja Kezele, knjigu, škret i kotlovinu koju su nam spremili Drago Kezele i njegova supruga koji su u Pečuhu doputovali iz Šumečana

pokraj Graberja Ivaničkog. I Drago Kezele i njegovo lijepo seosko domaćinstvo i kuhinja su u knjizi Istvána Pálffyja.

Govoreći na promociji, Veljko Barbieri je istaknuo kako se Pálffyjeva knjiga osim opisanja kulinarskih odrednica vezuje i uza zajedničku hrvatsko-mađarsku povijest koja je, izuzmemo li posljednjih nesretnih sto godina, bila primjer kako se ujedinjuje Europa. Knjiga je ovo i o mađarskoj i o hrvatskoj kulturi, o hrvatskoj i mađarskoj gastronomiji i o njihovim međusobnim utjecajima, to je vodič visoke razine koji treba prvo pročitati, a potom i probati.

Moj dragi prijatelj Veljko Barbieri – kazao je István Pálffy – i pravi ljudi i kulture nalaze se i druže oko kuhinje i stola već stoljećima. U posljednjih pedeset godina probali su ovaj stol velike sile na svoj način postaviti, ali u tome nisu uspjeli. Jer imamo mnogo dodirnih točaka, Mađari i Hrvati nalazimo se oko zajedničke kulture i zajedničkoga stola već stoljećima i tom zajedništvu kulture i gastronomije pridonosi i ova knjiga.

bpb

Undanski i mjenovski izletnici

Utemeljena Mađarsko-hrvatska komora sa sjedištem u Zagrebu

Marko Győrvári

U Zagrebu je 24. svibnja održana osnivačka sjednica Mješovite mađarsko-hrvatske gospodarske komore. Cilj njezina utemeljenja jest osiguranje organiziranog zastupanja interesa

tvrtki koje su u mađarskome vlasništvu, a nalaze se u Hrvatskoj, odnosno hrvatskih poduzeća koja imaju gospodarske veze s mađarskim gospodarstvenicima. Hrvatska ima iskustva u mješovitim komorama, naime, u Hrvatskoj već dugi niz godina djeluje Hrvatsko-mađarska mješovita komora pa će i stečena iskustva na tom polju pomoći i u radu novoutemeljene Mađarsko-hrvatske komore, izjavio je za hrvatsku emisiju Radija Pečuha predsjednik Hrvatske gospodarske komore Nadan Vidošević dodavši: svrha je ovih formacija promicanje gospodarske aktivnosti između dviju zemalja, Mađarske i Hrvatske, koju su i do sada dosta napravile na tom polju. Na žalost ono što je nama značajno, to je hrvatska neuravnoteženost u međusobnoj razmjeni, za što je kriv niz slabosti koje postoje u hrvatskom gospodarstvu i njegova nespремnost za konkurentniji nastup na mađarskom tržištu. Naši konkurenti nisu mađarske, nego multinacionalne kompanije koje prevladavaju na mađarskom tržištu. Tako će ova komora pomoći u izgradnji bilateralnih odnosa, i pomoći gospodarstvenicima dviju zemalja u međusobnom poslovanju. Taj poticaj Pečuške trgovačke i gospodarske komore – koja je pionir na ovom polju, na polju međuregionalne suradnje – podupire Hrvatska gospodarska komora.

S Hrvatskom gospodarskom komorom Pečuška trgovačka i industrijska komora surađuje već više godina, a pri pečuškoj komori već tri godine djeluje Bosansko-hercegovačko-mađarsko-hrvatski odjel čiji je predsjednik Marko Győrvári. Mješovita hrvatsko-mađarska gospodarska komora samostalna je sudski registrirana organizacijska jedinica. Ciljevi su joj, između ostalih, uloga katalizatora u radu i odnosima mađarskih i hrvatskih poduzeća i njihovih ulaganja, briga o mađarskom kapitalu u Hrvatskoj, te jačanje međusobnog povjerenja između mađarskih i hrvatskih poslovnih ljudi.

BUDIMPEŠTA – Zemaljski odbor Saveza Hrvata u Mađarskoj svoju sjednicu održat će 10. lipnja u 10 sati u sjedištu Hrvatske državne samouprave. Za sjednicu je predložen sljedeći dnevni red: Izbor predsjednika Zemaljskog odbora; Plan rada Saveza Hrvata u Mađarskoj za 2006. godinu, te ostala pitanja i prijedlozi.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Organizacije hrvatskih samouprava Baranjske županije 18. lipnja u Pečuhu bit će priređen Hrvatski dan. Program priredbe počinje u 8 sati sajmom obrtnika na šetalištu ispred Katedrale, od 9.30 je folklorni program u kojem sudjeluju: Folklorni i tamburaški sastav Osnovne škole Miroslava Kreleže iz Pečuha, KUD Marica iz Salante, Dječja skupina hrvatskog vrtića iz Pečuha, Omladinski tamburaški sastav Biseri Drave iz Starina i Dječja plesna skupina KUD-a Dola iz Kašada. U 11 sati je sveta misa na hrvatskom jeziku koju predvodi Ivan Čurić, vicerektor Bogoslovnog sjemenšita u Đakovu, a koncelebriraju je hrvatski svećenici iz okolnih naselja. U misnome slavlju sudjeluje Zbor đakovačke katedrale. U 12.30 je folklorni program KUD-a Šumari iz Vinkovaca i Izvorne folklorne skupine Remete. U prostorijama Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe je cjelodnevna izložba radova umjetnika Likovne kolonije iz Vinkovaca.

ČAVOLJ – Hrvatska manjinska samouprava sela Čavolja povodom 130. obljetnice rođenja Ivana Petreša, istaknutoga bunjevačkohrvatskog svećenika, književnika i kulturnog djelatnika, 24. lipnja priređuje kulturni program. Program počinje u 10 sati sa znanstvenim savjetovanjem pod naslovom Život i djelatnost Ivana Petreša. Voditelj savjetovanja je Stjepan Blažetin, a sudjeluju: Duro Franković, Mišo Mandić, Živko Mandić i Sanja Vulić. U 13 sati je polaganje cvijeća na grob Ivana Petreša, od 14 sati misno slavlje koje predvodi Ladislav Bačmai. U misnome slavlju sudjeluju: Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha, Pjevački zbor Ferenc Liszt iz Baje, Crkveni pjevački zbor iz Santova i Tamburaški sastav Bačka iz Gare. U 16 sati je svečano otkrivanje obnovljene spomen-ploče Ivanu Petrešu, a kulturni program nastavlja se u restoranu Tóparti gdje će nastupiti Hrvatska dječja plesna skupina iz Čavolja, Pjevački zbor umirovljenika iz Čavolja uz pratnju Jakaba Tiszajia, Hrvatska plesna skupina sela Čavolja, Anka Ikočić Agatić, a svira Tamburaški sastav Bisernica iz Aljmaša.

Hrvatska i Mađarska zajedno do Eura 2012.

Dajte nam priliku i pokazat ćemo da smo spremni za organizaciju ovoga prvenstva, rekao je hrvatski premijer Ivo Sanader.

NYON – Zajednička hrvatsko-mađarska kandidatura za organizaciju Europskoga prvenstva u nogometu 2012. predstavljena je u švicarskom gradiću Nyonu. Predstavljanju u Kući europskog nogometa pribivao je i hrvatski premijer Ivo Sanader, koji je time želio poslati poruku UEFA-i da Hrvatska ozbiljno shvaća kandidaturu zajedno s Mađarskom i da je spremna za organizaciju tako važne i atraktivne sportske manifestacije.

»Za nas je ovo važan događaj i pokazuje dobru suradnju dviju država koje su i u povijesti dijelile zajedničku sudbinu. Dajte nam priliku i pokazat ćemo da smo spremni za organizaciju ovoga prvenstva«, rekao je hrvatski premijer Ivo Sanader obraćajući se čelnicima UEFA-e, među kojima je bio i predsjednik Lennart Johansson. Mađarski premijer Ferenc Gyurcsány zbog važne sjednice Vlade nije mogao biti nazočan, ali je poručio da je i njegova zemlja spremna za organizaciju i da će zajedno s Hrvatskom učiniti sve, ako dobije priliku, da ta sportska manifestacija pokaže i dobru suradnju europskih država. U Švicarskoj su se predstavile i Poljska i Ukrajina, koje također žele zajednički organizirati prvenstvo, a predstavljanju je, među ostalim, pribivao i poznati atletičar Sergej Bubka. Treći je kandidat za organizaciju prvenstva Italija.

Hrvatska vlada dat će jamstva za gradnju objekata, a dobije li organizaciju, temeljito će biti obnovljena i četiri stadiona: u Zagrebu,

Rijeci, Osijeku i Splitu. U pratnji premijera Sanadera bio je i ministar financija Ivan Šuker, a Hrvatsku bi organizacija prvenstva koštala tristotinjak milijuna eura. Korist bi bila, međutim, mnogostruka jer su organizatori u Portugalu prije dvije godine zaradili više od dvije milijarde eura. Hrvatska računa da bi bilo otvoreno i 40.000 novih radnih mjesta tijekom priprema za organizaciju Eura 2012. te da bi se u tom nizu razvili i prateći sadržaji. Zajednička kandidatura Mađarske i Hrvatske, kako je istaknuo i premijer Sanader, dokaz je dobre suradnje u regiji. Dvije zemlje imaju i iznimno dobru sportsku suradnju, a zbog blizine i sama organizacija bila bi vrlo atraktivna. Mađarska je također zainteresirana za organizaciju, jer Budimpešta misli da bi mogla biti potaknuta ulaganja u ovom dijelu Europe.

Zajednička organizacija Hrvatske i Mađarske prilika je i za razvoj turizma dviju država jer se očekuje rekordni posjet nogometnih navijača na Euro 2012. Budući da već sada postoje kvalitetne i moderne prometnice između Hrvatske i Mađarske, sama komunikacija između dviju država važna za organizaciju tako složenog prvenstva bila bi znatno olakšana. Konačna odluka tko će dobiti prvenstvo bit će donesena 8. prosinca, a Vlatko Marković, predsjednik Hrvatskoga nogometnog saveza, u švicarskom Nyonu je kazao kako se nada da je bogata dokumentacija koju je priložila Hrvatska zajedno s Mađarskom dokaz da smo spremni za organizaciju.

(ured.)

„Kraljice“ u Kačmaru